

Dlaczego uzasadnione jest promowanie rozwoju-dobrych praktyk na poziomie regionalnym?

Pierwszym argumentem uzasadniającym promowanie rozwoju-organizowania konferencji regionalnych, na których przedstawiane byłyby rankingi gmin (miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich) na poziomie województw jest odpowiedzialność samorządu wojewódzkiego za rozwój społeczno-gospodarczy województw. Prezentacja rankingów i nagradzanie samorządów dyplomami (pierwszych dziesiątek) na poziomie krajowym ogranicza zasięg oddziaływania promocyjnego dobrych praktyk rozwojowych do 10 lub 20 w całym kraju. Tymczasem to w województwach potrzebny jest policentryczny rozwój, ponieważ w wielu regionach występuje zagrożone dominacją głównego centrum-monocentrycznością. Przykładem są takie województwa, jak mazowieckie, dolnośląskie, wielkopolskie, małopolskie, pomorskie, czy łódzkie, w których dominacja głównych centrów jest wyraźnie widoczna. Główne centra regionalne-metropolitalne coraz wyraźniej przyspieszają rozwój społeczno-gospodarczy, w rezultacie czego subregionalne i lokalne centra relatywnie spowolniają. Najwyraźniej jest to widoczne w regionie mazowieckim, gdzie Warszawa wykazuje się wysoką punktacją sumaryczną (1490 punktów w 2015 roku), a centra subregionalne wykazują się punktacją (syntetycznym miernikiem rozwoju) około 1000 punktów, lub poniżej. Trzeba przy tym podkreślić, że w Warszawie obniżył się syntetyczny miernik rozwoju w 2015 roku, co jest spowodowane zmniejszeniem wydatków inwestycyjnych w 2015 roku (z około 53% w 2014 roku do około 39% w 2015 roku). Obniżenie intensywności działań inwestycyjnych w Warszawie nie zmniejszyło konkurencyjności inwestycyjnej, co zaowocowało wzrostem liczby osób pracujących o około 6 na 1000 mieszkańców, w relacji do roku 2014 (do poziomu 486 osób na 1000 mieszkańców-najwyższego w trzynastoleciu) i około 9 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w 2015 roku (do poziomu około 230 podmiotów) w porównaniu do roku 2014. Subregionalne centra wykazują się znacznie mniejszą liczbą osób pracujących na 1000 mieszkańców (od około 100 w Płocku do około 240 w Radomiu), jak też mniejszą liczbą podmiotów gospodarczych (o 110-120 podmiotów na 1000 mieszkańców). Warszawa jest też jedynym miastem w regionie z dodatnim saldem migracji, co świadczy o wysokiej

konkurencyjności migracyjnej i postępującej dominacji głównego centrum w rozwoju regionu.

Podobnie jest w pozostałych regionach wymienionych powyżej jako przykłady dominacji głównych centrów w rozwoju społeczno-gospodarczym województw, gdzie dominują takie miasta, jak Wrocław, Poznań, Kraków, Trójmiasto i Łódź. Polaryzacja rozwojowa z rosnącą dominacją centrów występuje także w województwach, w których centra regionalne są mniejsze niż 500 tysięcy mieszkańców, a przykładem są takie województwa, jak podkarpackie, lubelskie czy kujawsko-pomorskie. W tych województwach wiodącą rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym pełni jedno lub dwa miasta (Rzeszów i Krosno, Bydgoszcz i Toruń oraz Lublin), a do tego dochodzi niewielka liczba miast o charakterze lokalnych centrów takich, jak Puławy, Biłgoraj czy Mielec. Lokalne centra pełnią ważną rolę w rozwoju obszarów peryferyjnych, w których miasta te wykorzystują endogeniczne czynniki do rozwoju społeczno-gospodarczego i w efekcie zapobiegają nadmiernemu odpływowi ludności (wyludnianiu się obszarów). Trzeba przy tym podkreślić, że tylko cztery województwa wykazują się dodatnim saldem migracji i są to: mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie i dolnośląskie. Rosnące zróżnicowanie w rozwoju regionów (patrz artykuł: www.anagmis.pl i resztą województw) skłania do identyfikowania przyczyn relatywnego spowolnienia rozwoju województw w stosunku do województwa mazowieckiego. Jedną z przyczyn może być słaba aktywność samorządów lokalnych, szczególnie średnich i małych miast – centrów subregionalnych i powiatowych, w realizacji celów długoterminowych takich, jak kształtowanie konkurencyjności inwestycyjnej i tworzenie miejsc pracy, kształtowanie konkurencyjności migracyjnej, czy rozwój przedsiębiorczości. Drugą przyczyną może być nie stosowanie funkcji zarządzania rozwojem, co sprawia, że gospodarka zasobami (w tym finansowymi) jest mało efektywna.

Biorąc pod uwagę powyższe niezbędne wydaje się promowanie rozwoju na poziomie regionalnym i lokalnym, zwiększając tym samym dostępność samorządów do dobrych praktyk rozwojowych wypracowywanych przez samorzady w poszczególnych regionach. Uzasadnione jest również promowanie zarządzania rozwojem, a w tym budżetu zadaniowego i realizacji w długiej perspektywie kluczowych celów strategicznych. Konferencje regionalne, na których wręczane byłyby dyplomy laureatom-pierwszym dziesiątkom gmin (miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich) osiągających najwyższy poziom

syntetycznego miernika rozwoju (konstruowanego z 15 zmiennych), może stanowić stymulant pobudzający samorządy do aktywności rozwojowej. Druga grupa laureatów wyznaczana byłaby w rankingu według dynamiki wzrostu np. liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, czy dynamiki wzrostu syntetycznego miernika rozwoju w latach 2003-2015.

Kierujemy zatem, wspólnie z Komisją Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu RP oraz Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego „Teraz Polska”, do samorządów województw ofertę wspólnego organizowania konferencji promującej zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gmin- w trzech kategoriach (miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich).